

Dansk fodbold og arven fra 1864

DBU's Trænerlounge, 1. april 2016

af Svend Rybner, fodboldhistoriker

I de kommende år vil vi ivrigt diskutere, hvad Åge Hareide har tilført landsholdets spillestil. Den måde, vi spiller fodbold på i Danmark, er dog først og fremmest formet af nederlaget på Dybbøl i 1864.

På trods af de danske landsoldaters tapperhed var nederlaget på Dybbøl en katastrofe, som føjede sig til tabet af Skånelandene, flåderanet og afståelsen af Norge. Danmark lå i 1864 hen som et ramponeret land, hvor areal og befolkningstal var reduceret med en tredjedel, og vi havde mistet den kulturelle og sproglige mangfoldighed.

Men, hvad udad var tabt, satsede man entusiastisk på at genvinde på de indre linjer! Dalgas opdyrkede den jyske hede, og snart fulgte andelsbevægelse, folkehøjskoler, fagbevægelse og den folkelige idræt. Man gjorde en dyd af nødvendigheden: Vi var ganske vist få og små, men gode til at løfte i flok.

Fællesskabet har bragt os langt. I Det Socialdemokratiske Århundrede blev Danmark et velstående land, og på fodboldbanen bærer holdånden også igennem. Med et relativt spinkelt spillermateriale har landsholdet i nyere tid jævnligt kvalificeret sig til de store

slutrunder. Der fødes dog kun én Michael Laudrup eller Knud Lundberg i hvert århundrede. Realiteten er, at vi i Danmark er gode til at få et hold til at fungere og knapt så gode til at udvikle enere.

Og kunne vi blot forlige os med denne skæbne! Langt op i tiden var dansk fodbold historien om foreningskultur, breddeidræt og amatørideal. I et lille land er der brug for alle – til gengæld må ingen skille sig ud. Vi forbød fodboldspillerne at få løn for at spille, og derfor kunne vi ikke følge med, da professionel sport blev et verdensomspændende kulturfænomen i første halvdel af 1900-tallet. Vi var gode blandt andre amatører, men tabte, når vi mødte verdens realiteter i skikkelse af et professionelt fodboldhold.

Nordens Latinere

De mange nederlag blev et sindbillede på landets militære deroute og erkendelsen af at være et lille land. Vi – Sønner af de Slagne – imødegik mindreværdet, sårfeberen fra '64, med den spejlvendte selvforståelse: I virkeligheden var vi de bedste! Havde udenlandske officerer måske ikke fremhævet den danske landsoldat for hans mod i skanserne på Dybbøl? Hvis bare vi havde været lige så mange som prøjserne – og havde haft bagladegeværer – havde vi vundet!

På fodboldbanen førte mindreværdet til en ulyksalig forestilling om, at vi var Nordens Latinere. Bag amatøridealernes hvide stakit trillede danskerne sorgløst bolden rundt i solen, elegantiers med pressefolder i de lange shorts, mens enhver kunne se, at tyskerne var fedtspillere og svenskerne stive og halvprofessionelle.

Dansk fodbold er et hus i splid med sig selv. Det vi er bedst til, er at løfte i flok og udnytte de sparsomme ressourcer til at kitte et forsvar sammen. Men defensiv fodbold vækker stærke følelser, der minder om den oppiskede stemning i København, da general de Meza i stedet for at tage kampen op mod prøjserne bragte den danske hær i sikkerhed med tilbagetoget fra Dannevirke. Bølger af foragt er skyllet ned over den defensive Richard Møller Nielsen og holdet, som i 1992 vandt EM med udgangspunkt i skanserne på Dybbøl og en hurtig Brian Laudrup i forreste linje.

Bronzemedaljerne ved olympiaden i 1948 var i den sammenhæng en katastrofe, da de bekræftede forestillingen om at være de bedste blandt ligemænd, hvorefter vi isolerede os i amatørismens problemløse drømmeverden. Knud Lundberg har senere kaldt den enlige 5-3-sejr over et italiensk sekundahold for "en af de største bedrifter i dansk fodbolds historie". Noget af et selvbedrag.

I de følgende år rejste de bedste danske spillere til Italien for at spille i Juventus, Milan og Bologna. Det betød et farvel til landsholdet, hvor DBU kun brugte amatører. Svenskerne i Italien måtte derimod gerne spille landsholdsfodbold og vandt bronze ved VM i 1950 og

sølv på hjemmebane i 1958. Herhjemme bredte sig den resignerede følelse, at vi umuligt kunne besejre de professionelle. Vi indledte en æra af 'ærefulde nederlag' med tydelig parallel til 1864. En blanding af overmod og mindreværd, der varede de næste 30 år og førte til den absurde modslutning, at vi i virkeligheden var de bedste. Hvis vi havde haft bagladegeværer, var vi blevet verdensmestre!

Det muliges kunst

Da vi endelig begyndte at vinde, var det fordi vi 1) forlod amatøridealet og 2) spillede ud fra en solid defensiv. Firserlandsholdet stillede med fem mand i bagkæden. Det gik først galt, da Sepp Piontek – den mest tyske af alle tyskere – i et svagt øjeblik blev romantiker og ved stillingen 1-2 skiftede back'en Henrik Andersen ud med tankcenterforwarden John Eriksen under den unævnelige kamp mod Spanien ved VM i 1986.

EM-sejren i 1992 var det muliges kunst: Med en mådelig spillertrup måtte Richard Møller Nielsen – som fodboldens Dalgas – opdyrke landsholdets indre hedelandskab: Han fik et velorganiseret kollektiv til at spille optimalt ud fra de givne forudsætninger. Alle vi romantikere må erkende, at da vi blev europamestre, skete det uden en af de største offensive spillere gennem tiderne, Michael Laudrup. Han ragede for højt op i skanserne. Det er også påfaldende, at den eneste landstræner, der har vundet noget, er respekteret, men ikke elsket. Vi vandt, men smukt var det ikke! Lige som general de Meza i 1864 var Ricardo ansat til at skaffe resultater, ikke til at vinde skønhedskonkurrencer. Men begge løb ind i et folkekrav om offensiv og åben kamp på ærens mark. Vi har de bedste landsoldater, vi er Nordens Latinere!

Morten Olsens offensive spillestil flugtede godt med denne selvforståelse. Vi må imidlertid leve med et begrænset spillermateriale, og den mislykkede EM-kvalifikation bekræfter, at det ikke den slags fodbold, vi er bedst til.

Noget andet er, hvad man helst vil se? Svaret er op til den enkelte – og til DBU og den ny landstræner. Er det godt nok at spille defensivt, bare man vinder? Eller foretrækker vi at spille offensivt og gå smilende i døden? Store spørgsmål, der hænger nøje sammen med vores kulturarv og historie. Dansk fodbold er – som DBU selv siger det – en del af noget større.